

Atenția la preșcolari

Din necesitatea de a selecta informația, ia naștere un proces adaptativ, numit atenție. Ea are rolul de a discerne, de a filtra, lăsând să predomină o activitate mai semnificativă asupra alteia, a unor obiecte sau fenomene din exterior. În orice moment, poate apărea un stimul nou care produce o reacție de orientare sau manifestări motorii, vegetative sau bioelectrice, care pune în umbră alți stimuli, prin inducție negativă.

Orientarea și concentrarea atenției se poate face voluntar sau involuntar, atenția involuntară datorându-se unor stimuli cu însușiri deosebite: sunete mai intense, culori stridente, forme diferite. Un stimul care acționează un timp mai îndelungat devine monoton și nu apare ca un contrast față de ambianță. Dacă intervin elemente noi însă, el revine în centrul atenției, fiind de scurtă durată și cerând un efort de voință. Când devine necesară, intervine atenția voluntară care “cere” “să fie atentă printr-un efort voluntar, prin limbaj intern sau limbaj extern. Atenția poate trece într-o activitate de la o formă la alta, concentrarea atenției putând sau neputând fi perturbate.

Alături de concentrare, stabilitatea atenției este o altă calitate care exprimă durata menținerii neîntrerupte a activității psihice.

Volumul atenției arată totalitatea obiectelor incluse în câmpul atenției, clar și simultan, la care se adaugă flexibilitatea și distribuirea atenției.

Dominantă la copilul preșcolar este atenția involuntară, completată de activitatea reglatoare al celui de-al doilea sistem de semnalizare asupra primului, care este insuficientă, impresiile senzoriale fiind prezente, copilul nemaifiind atent la ceea ce îl preocupă.

Atenția voluntară nu apare în mod spontan, datorită creșterii copilului sau că dorește ceva, ea se bazează și se dezvoltă datorită experienței, a intereselor și mai ales, a voinței. Dacă activitatea voluntară, în general, are un caracter voluntar, o dată cu propunerea unui scop în plan mintal, atunci și preșcolarului îi crește voința, iar prezența scopului este o trăsătură caracteristică actului voluntar. Totul trebuie să se realizeze sub îndrumare, sarcinile mari fiind reamintite, atenția revenind spre ceea ce ne-am propus, putând finaliza o activitate. La intrarea în școală, se poate spune că are o atenție suficient de stabilă, în limita trebuințelor și intereselor.

Educarea atenției ține de un obiectiv general, neatenția fiind prezentă alături de atenție, distragerea atenției apărând din cauza inhibiției externe și a factorilor externi. În consecință, în scoarța cerebrală, un stimul nou produce un focar puternic de excitație care inhibă zonele învecinate, atenția căzând pe noul stimul.

Factorii interni, care se concretizează în lipsa de interes, preocupări laterale, obosala, instabilitatea emoțională și psiho-motorie, needucarea voinței, apar la preșcolarii mici, în special la cei

și la cei mari. Atenția nu trebuie confundată cu nemișcarea fizică sau vizuală, sub forma unei concentrări aparente, superficiale, un stimul cu greu desprinzându-l din această stare.

O activitate activă este atunci când cerința este clară, iar copilul are o ocupație permanentă. Noul și varietatea activităților, a materialelor de lucru, a sarcinilor de lucru aduc preșcolarul într-o stare de concentrare a atenției dorită în realizarea obiectivelor. Ca răspuns al acestuia, dar și ca o necesitate, sunt metodele de stimulare, atât cele verbale, cât și cele materiale, care întregesc o activitate, dar o și incită într-o atenție crescută.

Experiențele cognitive, afective și volitive poate fi acumulate printr-o atenție voluntară care face posibilă stocarea lor în memorie, proces psihic care asigură fixarea și reproducerea a ceea ce s-a produs anterior.

Preșcolarii se află într-o perioadă importantă în care își dezvoltă abilitățile cognitive, fizice și emoționale. Dezvoltarea atenției și concentrării sunt esențiale și contribuie la succesul în viitor, reprezentând fundamente importante pentru reușita la școală și în viață.

Educatoarele trebuie să capteze și să recapteze atenția copiilor, să fie spontană, să utilizeze comunicarea sub toate aspectele ei (verbală, nonverbală, paraverbală), să identifice și să aplice tehnici de menținere a atenției preșcolarilor, iar activitățile la care sunt implicați copiii să fie atractive, interesante și să trezească interesul acestora..

BIBLIOGRAFIE

- Crețu, T., Psihologia vârstelor, editura Polirom, Iași, 2016
- Cioară, M., Psihologia generală. Atenția, Oradea: Ed. Universității din Oradea, 2006.

Prof. educație timpurie Moraru Daniela
Liceul Teoretic "Ion Creangă" Tulcea